

Titel: Kapitel V.

Citation: "Kapitel V.", i *Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1877*. Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/text/jura-texts-r03-shoot-chptrd1e25242.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Proceskommissionen af 1868. Offentliggjort 1877

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

Kapitel V.

Om Sagens Patter.

Dette Kapitel indeholder Bestemmelser om Parternes Competence, Rådighed over Processen samt Adgang til personlig at udføre deres Sag, — Forhold, hvis Ordning i det Væsentlige er den samme, hvilken Behandlingsmåde end Sagen underkastes.

Hvo der er ret Sagsøger eller Sagvolder, må som et Spørgsmål om, hvem den under Sa-

gen omspurgte Rettighed eller Forpligtelse tilkommer eller påhviler, nødvendigvis afgjøres efter den borgerlige Rets Regler (§ 47). Som en Anvendelse af denne Grundsætning fremtræder endvidere Bestemmelsen i § 48. Thi det Spørgsmål, om der føreligger et ifølge Retsforholdets Beskaffenhed nødvendigt Procesfællesskab, går netop ud på, om ikke Rettigheden eller Forpligtelsen tilkommer en Flerhed af Personer således, at de kun i Forening udgjøre en kompetent Sagsøger eller Sagvolder. — Angående Måden, hvorpå Competencespørgsmålet behandles i Proceduren, er der ikke fundet Grund til at give særlige Regler. Det bliver som Følge heraf at behandle på samme Måde som Sagens øvrige Realitet. De Hensigtsmæssighedshenfy, som undertiden kunne anbefale en foreløbig Behandling af Competencespørgsmålet, fyldestgøres fuldstændig ved den almindelige Bemyndigelse, der i Henhold til § 102 3dte Stykke og § 273 tilkommer Retten dels til foreløbig at begrænse Proceduren til enkelte Stridspunkter i Sagen dels til at gjøre sådanne til Gjenstand for foreløbig Påkjendelse såvel, hvor særskilt Forhandling af dem har fundet Sted, som også hvor de, uden at dette er Tilfældet, findes modne til Påkjendelse.

I § 49 gives en Bestemmelse, som hidtil har været savnet i vor Ret. Vel må det efter denne antages, at enhver af de Personer, mellem hvem der består et nødvendigt Procesfællesskab, af de øvrige Procesfæller kan befuldmægtiges til at møde og udføre Sagen også på deres Vegne, uanset at den Befuldmægtigede ikke falder ind under D. L. 1—9—14. Men den Omstændighed, at en eller flere af Procesfællerne udeblive i et Retsmøde, kan i og for sig ikke give den eller dem, der møde, nogen Ret til at repræsentere de Udeblivende. En fådan Regel må imidlertid ansees for hensigtsmæssig og er derfor, i Overensstemmelse med de fleste fremmede Lovgivninger optagen i § 49. Heraf vil bl. A. følge, at der aldrig bliver Tale om Udeblivelsesdom, når kun Een af Procesfællerne møder.

Om Betingelserne for at kunne handle selvstændig som Part gives der i §§ 50—51

Bestemmelser, der i det Hele ere Anvendelser af den borgerlige Rets Regler om Personens Handleevne og derfor også må følges efter den gjældende Ret. At dette gjælder om den Regel, der i § 50 gives om Myndighed til som Sagsøger at råde over Sager angående Formueretsforhold, er i sig selv indlysende og har altid været almindelig anerkjendt. Hvad angår Betingelserne for at råde som Sagvolder over sådanne Retstrætter, synes der i Praxis at være nogen Tilbøjelighed til at følge den Grundsætning, at en umyndig eller mindreårig Sagvolder ansees for rådig over Sagen, når han blot uden Værges eller Kurators Medvirkning kan pådrage sig en Forpligtelse af den Art, hvorpå Søgsmålet grundes, I Modsætning hertil udtaler § 50 som den rigtige Konsekvens af Civilrettens Grundsætninger, jfr, Scheels Personret (1ste Udgave) S. 208 ff., at kun den er myndig til som Sagvolder at råde over Sagen, som ifølge den borgerlige Rets Regler på egen Hånd ved Overenskomst kunde påtage sig det, hvorpå Påstanden går ud. Er Påstanden rettet på Fyldestgjørelse af den Umyndiges eller Mindreåriges Formue i Almindelighed, vil denne altså ikke kunne sagsøges uden Værges eller Kurators Medtagelse, selv om han på egen Hånd, f. Ex. ved en Retskrænkelse, har pådraget sig den Forpligtelse, som ligger til Grund for Søgsmålet, At der ved Bedømmelsen af Partens Rådighed over Sagen kun bliver at tage Hensyn til dennes oprindelige Gjenftand, ikke til Rettergangsombokstninger eller Rettergangsbøder, jfr, § 50 2det Stykke, stemmer ganske med den bestående Retspraxis. I Eager, der ikke angå Formuerettigheder, må i Almindelighed den, hvem Rettigheden tilkommer, eller Forpligtelsen påhviler, kunne optræde som Sagsøger eller Sagvolder, når han blot er personlig myndig. Der føreligger i stige Tilfælde ingen Hjemmel til at forlange Fuldmyndighed, og på den anden Side kan man ikke let finde nogen anden Grændse nedefter end den personlige Myndighed eller 18 Aars Alderen,

Om den Måde, hvorpå Spørgsmålet om Parternes Myndighed til at råde over

Sagen, afgjøres, gives Reglerne i §§ 52—53. I mange fremmede Proceslove føreskrives det, at Retten i Embeds Medfør skal forlange Oplysning om dette Punkt. For at påbyde en sådan Undersøgelse i al Fald af

Indstævntes Myndighed lader sig også anføre, at denne ikke ved sin Tavshed eller Forsømmelse kan forspilde Umyndighedsindsigelsen, I vor Retspraxis har det imidlertid allerede længe været fast antaget, at Retten ikke i Embeds Medfør skal kræve Bevis for Indstævntes Myndighed. Når det af de fremlagte Dokumenter i Sagen ligefrem kan sees eller efter den hele Måde, hvorpå en Part er betegnet, må formodes, at denne mangler Rådighed over Sagen, afvises denne af Retten i Embeds Medfør. Men er dette ikke Tilfældet — hvilket vil være det Almindelige —, så pådømmer Retten Sagen uden videre Bevis for Vedkommendes Myndighed. Denne Fremgangsmåde må vistnok også erkjendes fra et praktisk Synspunkt at fortjene Fortrinet. Thi at det i enhver Sag skal pålægges Sagsøgeren at fremskaffe Bevis for Modpartens Myndighed, er en så byrdefuld og i de fleste Tilfælde unødvendig Formalitet, at i Sammenligning hermed den Lejlighed, den bestående Ordning giver Sagsøgeren til overfor en umyndig Sagvolder at tilsnige sig en Dom, der kun kan angribes ved Påanke, må ansees for et mindre Onde, jfr. Eunomia III. S. 556—59. Udkastet har derfor i alt Væsentligt sluttet sig til den hidtil fulgte Praxis, dog at Retten, når den har Tvivl, i Embeds Medfør kan pålægge Sagsøgeren at fremskaffe de fornødne Oplysninger om hans egen og Modpartens Myndighed, en Lempning i den bestående Regel der stemmer med den friere Stilling, Udkastet i Modsætning til den strenge Forhandlingsmaxime anviser Retten, og gjør det såmeget mindre betænkeligt iøvrigt at bibeholde den tidligere Fremgangsmåde. Det vil herefter ligesom hidtil blive det Sædvanlige, at Afvisning på Grund af en Parts Mangel på Myndighed kun finder Sted efter Påstand. Med Henfyn til dennes Fremsættelse føreskrives det i § 52 2det Stykke, at Parterne ere udelukkede fra at fremkomme med Indsigelser i så Henseende, naar Forhandlingen af Sagens

Realitet er begyndt, jfr. § 176 sammenholdts med § 174.

Som det allerede er fremhævet i den almindelige Oversigt E. 28, har man ikke troet at burde forestå Indførelse af Sagførertvang i den Forstand, at Parterne i Almindelighed udelukkes fra selv at føre deres Sag for Retten.*) At en sådan almindelig Udelukkelse er ukjendt i den gjældende Ret, har man vel i og for sig ikke kunnet tillægge nogen afgjørende Betydning. Thi det er klart, at de Ulemper for Retsplejen, der kunne opstå af, at ulovkyndige Parter i egen Person føre deres Sag, i langt stærkere Grad må gjøre sig gjældende > i den mundtlige Rettergang end i den Procedure, vi hidtil have kjendt. I de fremmede Proceslove, der ere byggede på Mundtlighedsprincippet, foreskries det derfor i Reglen også, at Parterne i den ordinære civile Proces skulle benytte Sagfører ved de egentlige Proceehandlingers Foretagelse**). Men da Partens egen Interesse sågodt som altid vil bevæge ham til at antage og benytte Sagfører, har Kommissionen troet, at det kunde undgås ved Loven at opstille en Tvang til at benytte Sagfører, idet man holder sig overbevist om, at det, asset fra Bagatelsager, hvor hele Procesformen er beregnet på at gjøre det muligt at undvære Sagførerrhjælp, kun vil førekomme yderst sjældent, at en ulovkyndig Part tør påtage sig selv at udføre sin Sag. I Overensstemmelse hermed udtaler Forslagets § 54 den almindelige Grundsætning, at Enhver kan både som Sagsøger og som Sagvolder gå i Rette for sig selv, samt både udføre sin Sag, under den mundtlige Forhandling og affatte de fornødne Processkrifter. De lidet praktiske og tildeels vilkårlige Undtagelser fra denne Grundsætning, som endnu bestå i den gjæl-

dende Ret, jfr. D. L. 1—9 — 1 og 6, har man ikke fundet Grund til at optage i Udkastet. Derimod give de i § 56 indeholdte Bestemmelser om Domssagers Udførelse for Landsretterne et i den mundtlige Rettergang uundværligt Korrektiv til den vidtgående Regel i § 54. Landsretten kan herefter, når de af Parten selv affattede Processkrifter findes uforståelige, tilbagegive disse og tilkjendegive Parten, at han må lade sin Sag udføre for sig af en Sagfører; ligeledes kan en Part, der selv udfører sin Sag, afvises under de mundtlige Forhandlinger og henvises til at lade en Sagfører føre for sig, naar det viser sig, at han ikke med den fornødne Klarhed og Rolighed kan fremstille Sagen. En sådan Myndighed for Retten må ansees for Minimum af hvad Retsplejens Interesse kræver. I et Processystem, der er bygget på Mundtligheds- og Umiddelbarhedsprincippet, er Orden og Klarhed i Proceduren og Bevisførelsen en Nødvendighed, hvis ikke Forhandlingen skal forvirres og Retten vildledes. I de enkelte fremmede Proceslovgivninger, der ikke føreskrive Sagførertvang som almindelig Regel, findes derfor også Bestemmelser svarende til Udkastets § 56. Som det fremgår af Paragrafen, er det iøvrigt ikke Mening, at der under de angivne Omstændigheder skal indtræde en Prækclusion til Skade for den Part, som ikke forud har sikret sig en Sagførers Bistand; men Retten træffer i de anførte Tilfælde Bestemmelse om Sagens Udsættelse for at give ham Lejlighed til at gjøre de i så Henseende fornødne Skridt. Først når Parten undlader at efterkomme de af Retten givne Pålæg, som ikke ere Gjenstand for Påanke, bliver han at anse som den, der ikke har indgivet de pågjældende Processkrifter, eller som den, der udebliver under pågjældende mundtlige Forhandling.

Den Frihed, der ved § 54 er forbeholdt Parten til selv at udføre sin Sag, bør selvfølgelig ikke åbne ham Adgang til ved en på Skrømt iværksat Transport at sætte Personer, der ikke ere beføjede til at gå i Rette for Andre, i Stand til at udføre en Sag, som i Virkeligheden er Cedentens. Om Transporten har den angivne Karakter, er et Spørgsmål,

*) Bed Sagførertvang forståes i andre Lande Forpligtelse til at benytte Sagfører til alle egentlige Proceehandlingers Udførelse, altså navnlig til Affattelsen af Processkrifterne og Fremlæggelsen af Påstandene i Retten, hvorimod det i Reglen står Parten frit for selv at plædere Sagen i den mundtlige Forhandling, når den i Forvejen er lagt til Rette af Sagsøgerne. *) Medens enkelte nyere Procesudkast f. Ex. det belgiske gå i modsat Retning er en sådan Tvang bibeholdt i Civilprocesloven for det tyske Rige af 1876.

hvis Afgjørelse må henvises til Rettens skjøn. I Overensstemmelse hermed tillægger § 55 Retten Myndighed til i sådanne Tilfælde at afvise den føregivne Cessionarius ved en Beslutning, som ikke er Gjenstand for Påanke, Det kunde mulige« synes at være en noget vidtgående arbitrær Myndighed for Retten, men der er neppe nogen anden praktisk udførlig Måde, hvorpå de omhandlede Skintransporter kunne modarbejdes, og det er neppe at befrygte, at Retten skulde bruge denne Myndighed på en hensynsløs Måde.